

Erasmus+
Ανοίγει δρόμους, αλλάζει ζωές.

Τίτλος διδακτικού σεναρίου:

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Δημιουργός: ΨΑΘΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑ, ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

1. Ταυτότητα Σεναρίου

Προβάλλεται στην τάξη σύντομο φιλμ σχετικά με εκδηλώσεις ρατσισμού στην Ελλάδα απέναντι σε ξένους μετανάστες, ακολουθούν ερωτήσεις που απευθύνει ο καθηγητής στους μαθητές σχετικά με το φαινόμενο του ρατσισμού γενικότερα και στη συνέχεια, αφού χωριστούν οι μαθητές σε δύο ομάδες, ακολουθεί συζήτηση-διάλογος κατά την οποία οι δύο ομάδες υποστηρίζουν δύο αντίθετες απόψεις.

Γνωστικό αντικείμενο:

Νεοελληνική γλώσσα

Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου

Προφίλ μαθητών:

Μαθητές 14-15 ετών της γ΄ γυμνασίου

Χρονική διάρκεια:

Δύο συνεχόμενες διδακτικές ώρες

Προϋποθέσεις υλοποίησης και προηγούμενες γνώσεις:

Θα έχει προηγηθεί η διδασκαλία της 3^{ης} ενότητας στη Νεοελληνική γλώσσα «Είμαστε όλοι ίδιοι, είμαστε όλοι διαφορετικοί», έχει γίνει ανάγνωση και σχολιασμός κειμένων σχετικών με το φαινόμενο του ρατσισμού, έχει γίνει αναφορά στις μορφές ρατσισμού, είναι εξοικειωμένοι οι μαθητές με τις έννοιες προκατάληψη και στερεότυπα. Βασική προϋπόθεση αποτελεί η σχετική εξοικείωση των μαθητών στη συμμετοχή σε συζήτηση, η οποία θα βασίζεται στην επιχειρηματολογία.

Υλικοτεχνική υποδομή:

Η/Υ, διαδραστικός πίνακας, πρόσβαση στο Διαδίκτυο μέσω της σύνδεσης που παρέχει το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο

2. Συνοπτική περιγραφή του σεναρίου

Θέμα:

Ρατσισμός απέναντι στους ξένους μετανάστες. Προβολή σύντομου φιλμ με στόχο α) να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σχετικά με το θέμα του ρατσισμού και β) να αποτελέσει αφορμή για τις ερωτήσεις που θα ακολουθήσουν από τον καθηγητή σχετικά με το τι είναι ρατσισμός και πώς εκδηλώνεται, ποιες μορφές ρατσισμού υπάρχουν, ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τη ρατσιστική ή μη συμπεριφορά ενός ατόμου και με ποιους τρόπους μπορούμε να εξαλείψουμε το φαινόμενο. Τέλος ακολουθεί σχετική συζήτηση μεταξύ των μαθητών βασιζόμενη σε επιχειρήματα, αφού έχει προηγηθεί ο χωρισμός της τάξης σε δύο ομάδες και γενική αποτίμηση – αξιολόγηση των επιχειρημάτων των ομάδων.

3. Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα ή διδακτικοί στόχοι

(α) σε σχέση με το γνωστικό αντικείμενο

1. Να σχηματίσουν οι μαθητές μια στάση απόρριψης και αντίδρασης απέναντι σε ρατσιστικές συμπεριφορές και να προβληματιστούν γι' αυτό το επίκαιρο κοινωνικό φαινόμενο.
2. Να κατανοήσουν τον όρο ρατσισμός και τις κοινωνικές του εκφάνσεις. Να κατανοήσουν τα αίτια και τις συνέπειες του φαινομένου.
3. Να προβληματιστούν για τη στάση του Νεοέλληνα απέναντι στους μετανάστες.
4. Να αντιληφθούν τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες.
5. Να υιοθετήσουν στάση αποδοχής της διαφορετικότητας και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να καλλιεργήσουν πνεύμα αλληλεγγύης και ανεκτικότητας.
6. Να κατανοήσουν τι ρόλο παίζουν οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα στις σχέσεις μας με τους άλλους.
7. Να συνειδητοποιήσουν την πολυπολιτισμικότητα στην οποία καλούνται να ζήσουν.

B) Παιδαγωγικοί στόχοι

1. Να ασκηθούν στην επιχειρηματολογία
2. Να ασκηθούν στην πολιτισμένη συζήτηση-διάλογο, αναπτύσσοντας και υποστηρίζοντας τις απόψεις τους με λογικά επιχειρήματα αλλά ακούγοντας και την αντίθετη άποψη με προσοχή και σεβασμό και αναγνωρίζοντας, όταν απαιτείται, το δίκαιο του αντιπάλου.
3. Να ασκηθούν στη διαδικασία της αξιολόγησης, να θέτουν δηλ. κριτήρια και στη συνέχεια να κρίνουν αμερόληπτα.
4. Να κινητοποιήσουν τη σκέψη και τη φαντασία τους.

4. Αναλυτική περιγραφή – διδακτικές δραστηριότητες

1^η Διδακτική ώρα

1^η Δραστηριότητα: «Ρατσιστική επίθεση σε στάση λεωφορείου. Κοινωνικό πείραμα.».

Διάρκεια: 4.47'

Είδος δραστηριότητας: Παρακολούθηση φιλμ

Οργάνωση τάξης: προβολή του φιλμ στο διαδραστικό πίνακα της τάξης.

Υπόθεση: ένας μελαμψός μετανάστης κάθεται στο παγκάκι μιας στάσης λεωφορείου στην Αθήνα. Ένας μεσήλικας Έλληνας αρχίζει να βρίζει το μετανάστη, να απαιτεί από αυτόν επανειλημμένα να σηκωθεί για να καθίσει κανένας Έλληνας και να τον προκαλεί να γυρίσει στη χώρα του. Κάποιοι από τους ντόπιους παρευρισκομένους μένουν σιωπηλοί και δεν αντιδρούν, οι περισσότεροι όμως υπερασπίζονται ένθερμα το μετανάστη και επιπλήττουν το ρατσιστή Έλληνα. Ο μετανάστης και ο μεσήλικας Έλληνας είναι ηθοποιοί, ενώ οι υπόλοιποι συμμετέχοντες είναι απλοί ανυποψίαστοι πολίτες.

Ρόλος και ενέργειες του εκπαιδευτικού: Προετοιμάζει τους μαθητές λέγοντας ότι θα παρακολουθήσουν ένα φιλμ σχετικά με το ρατσισμό. Ανοίγει τον Η/Υ, θέτει σε λειτουργία το διαδραστικό πίνακα, συνδέεται με το Διαδίκτυο, βρίσκει το φιλμ στο YouTube και το προβάλλει.

Ρόλος και Ενέργειες μαθητή: κάθονται κανονικά στις θέσεις τους και παρακολουθούν προσεκτικά το φιλμ.

Ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο, εργαλεία, πηγές:

Πηγή: Action Aid Hellas

Αποτελέσματα της δραστηριότητας:

- α) ευαισθητοποίηση και προβληματισμός των μαθητών σχετικά με το ρατσιστικό τρόπο συμπεριφοράς των ντόπιων απέναντι στους μετανάστες
- β) αφόρμηση για τις ερωτήσεις και τη συζήτηση που θα ακολουθήσει.

2^η Δραστηριότητα: Τι είναι ρατσισμός και πώς εκδηλώνεται;

Διάρκεια: 20΄

Είδος δραστηριότητας: Ερωτήσεις από τον καθηγητή προς τους μαθητές σχετικά με το φαινόμενο του ρατσισμού. Καταιγισμός ιδεών.

Οργάνωση τάξης: Οι μαθητές κάθονται κανονικά στις θέσεις τους και σηκώνουν χέρι προσπαθώντας να δώσουν ολοκληρωμένες απαντήσεις.

Ρόλος του εκπαιδευτικού: Ενεργεί ως εμπυχωτής, συνερευνητής, συνοδοιπόρος και συντονιστής στη διαδικασία της μάθησης. Ως παιδαγωγός οδηγεί τα παιδιά στην ανακάλυψη

της γνώσης, συμπαρίσταται, όπου χρειαστεί, διευκρινίζει. Γίνεται ο καθοδηγητής της αυτοδιδασκαλίας των μαθητών, όπως ο αρχαίος φιλόσοφος Σωκράτης. Στόχος του λοιπόν είναι να καταστήσει τα παιδιά ικανά να κατανοούν, να αποκωδικοποιούν, να κρίνουν, να οικοδομούν μόνα τους τη γνώση.

Ενέργειες εκπαιδευτικού: Θέτει ερωτήματα σχετικά με το φαινόμενο του ρατσισμού ακολουθώντας τη μέθοδο του καταιγισμού ιδεών. (Τι είναι ρατσισμός; Εναντίον ποιων και με ποιους τρόπους εκδηλώνεται; Είναι έμφυτη η ρατσιστική συμπεριφορά; Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τη ρατσιστική συμπεριφορά ενός ατόμου; Με ποιους τρόπους μπορούμε να εξαλείψουμε το ρατσισμό; Πώς μπορεί να συμβάλει ιδιαίτερα το σχολείο;)

Ενέργειες μαθητών: Οι μαθητές ζητώντας κάθε φορά το λόγο, καλούνται να κρίνουν, να συγκρίνουν, να ανακαλέσουν προηγούμενες εμπειρίες και γνώσεις, να εκφράσουν ολοκληρωμένα και με σαφήνεια τη σκέψη τους.

Αποτελέσματα της δραστηριότητας: Προβληματισμός και ευαισθητοποίηση των μαθητών. Κατανόηση του φαινομένου του ρατσισμού και των κοινωνικών του εκφάνσεων. Καλλιέργεια ενσυναίσθησης. Υιοθέτηση στάσης αποδοχής προς τους μετανάστες, αποδοχής της διαφορετικότητας, καλλιέργεια του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα. Παρότρυνση να συμβάλουν και οι ίδιοι στην αντιμετώπιση αυτού του κοινωνικού φαινομένου. Καλλιέργεια της κριτικής τους ικανότητας.

3^η Δραστηριότητα: Έχουν ή όχι οι μετανάστες τα ίδια δικαιώματα με τους γηγενείς;

Διάρκεια: 20΄

Είδος δραστηριότητας: προετοιμασία συζήτησης μεταξύ των μαθητών

Οργάνωση τάξης: χωρισμός του συνόλου των μαθητών σε δύο ομάδες

Ρόλος του εκπαιδευτικού: Θέτει τον αρχικό προβληματισμό, ενθαρρύνει, συντονίζει, δρα ως διαμεσολαβητής, αν χρειαστεί.

Ενέργειες εκπαιδευτικού: Χωρίζει το σύνολο των μαθητών της τάξης σε δύο όσο το δυνατόν ισοδύναμες ομάδες, φροντίζει δηλ. ώστε κάθε ομάδα να περιέχει αδύνατους, μέτριους και δυνατούς μαθητές. Στη συνέχεια θέτει τον παρακάτω προβληματισμό: Κάποιοι πιστεύουν ότι ο Έλληνας μεσήλικας στο φιλμ είχε άδικο, αφού οι μετανάστες πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης με τους γηγενείς. Κάποιοι άλλοι πιστεύουν ότι σωστά έπραξε ο Έλληνας

μεσήλικας, αφού οι μετανάστες δημιουργούν μόνο προβλήματα στη χώρα και δεν πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους γηγενείς. Η μία ομάδα θα αναλάβει να υποστηρίξει την πρώτη άποψη και η άλλη ομάδα τη δεύτερη. Δίνεται χρόνος 10' περίπου, ώστε να προετοιμάσουν οι ομάδες τα επιχειρήματά τους. Κάθε ομάδα θα έχει περιορισμένο χρόνο για να αναπτύξει κάθε φορά τα επιχειρήματά της (2-3 λεπτά).

Ενέργειες μαθητών: Οι μαθητές, αφού χωριστούν σε ομάδες, προετοιμάζουν τα επιχειρήματά τους, ώστε να υποστηρίξουν πειστικά τη θέση τους. Στη συνέχεια επιλέγουν 2-3 άτομα η κάθε ομάδα για να τους εκπροσωπήσουν.

Αποτελέσματα της δραστηριότητας: Εξασκούνται οι μαθητές στον προφορικό λόγο, ώστε να μπορούν να στηρίξουν την άποψή τους αναπτύσσοντας λογικά και πειστικά επιχειρήματα.

2^η Διδακτική ώρα

1^η Δραστηριότητα: Έχουν ή όχι οι μετανάστες τα ίδια δικαιώματα με τους γηγενείς;

Διάρκεια: 20'

Είδος δραστηριότητας: συζήτηση μεταξύ των μαθητών

Οργάνωση τάξης: Έχει χωριστεί το σύνολο των μαθητών σε δύο ομάδες και τα παιδιά έχουν αλλάξει θέσεις, ώστε τα μέλη της κάθε ομάδας να κάθονται κοντά.

Ρόλος του εκπαιδευτικού: Ενθαρρύνει, συντονίζει, δρα ως διαμεσολαβητής, αν χρειαστεί.

Ενέργειες εκπαιδευτικού: Συντονίζει τη συζήτηση, φροντίζει ώστε να τηρείται ο προκαθορισμένος χρόνος και επεμβαίνει ως διαμεσολαβητής, αν χρειαστεί.

Ενέργειες μαθητών: Κάθε ομάδα ανακοινώνει τα άτομα που θα τους εκπροσωπήσουν. Κατόπιν γίνεται ο διάλογος. Οι μαθητές οφείλουν να σεβαστούν το χρόνο που τους έχει οριστεί (2-3 λεπτά κάθε φορά που παίρνουν το λόγο). Υποστηρίζουν με λογικά επιχειρήματα τη θέση τους και παράλληλα ακούν με προσοχή, σεβασμό και υπομονή την άποψη της άλλης ομάδας, προσπαθούν και από τις δυο πλευρές να είναι διαλλακτικοί και, αν το απαιτεί η περίπτωση, συμφωνούν εν μέρει με κάποιες από τις θέσεις της άλλης ομάδας.

Αποτελέσματα της δραστηριότητας: Εξασκούνται οι μαθητές στον προφορικό λόγο, ώστε να μπορούν να στηρίξουν την άποψή τους αναπτύσσοντας λογικά και πειστικά επιχειρήματα.

Εξασκούνται ώστε να γίνουν καλοί ακροατές, να σέβονται την αντίθετη άποψη, να μη διακόπτουν, να δείχνουν διαλλακτικότητα και υποχωρητικότητα. Καλλιεργείται η ενσυναίσθηση.

2^η Δραστηριότητα

Διάρκεια: 20΄

Είδος δραστηριότητας: γενική αποτίμηση- αξιολόγηση συζήτησης

Οργάνωση τάξης: Έχει χωριστεί το σύνολο των μαθητών σε δύο ομάδες και τα παιδιά έχουν αλλάξει θέσεις, ώστε τα μέλη της κάθε ομάδας να κάθονται κοντά.

Ρόλος του εκπαιδευτικού: Εμπυχώνει, ενθαρρύνει, συντονίζει, δρα ως διαμεσολαβητής, αν χρειαστεί.

Ενέργειες εκπαιδευτικού: Θέτει κάποια από τα κριτήρια αξιολόγησης για τη συζήτηση που έχει προηγηθεί, ζητά από τα παιδιά να κρίνουν αμερόληπτα και να προτείνουν, αν θέλουν επιπλέον κριτήρια.

Ενέργειες μαθητών: Οι υπόλοιποι μαθητές των ομάδων εκτός των εκπροσώπων θα κρίνουν ποια ομάδα ήταν η καλύτερη. Τα κριτήρια θα είναι: ποια ομάδα χρησιμοποίησε περισσότερο πειστικά και σαφή επιχειρήματα, ποιος λόγος ήταν περισσότερο περιεκτικός, ποια ομάδα τήρησε περισσότερο το χρόνο των 2 ή 3 λεπτών και ήταν οι καλύτεροι ακροατές (άκουγαν με υπομονή χωρίς να κάνουν σχόλια και να διακόπτουν), ποια ομάδα κατάφερε να ανατρέψει τα επιχειρήματα της άλλης, ποια απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις της άλλης και τυχόν άλλα κριτήρια που θα προτείνουν οι μαθητές.

Αποτελέσματα της δραστηριότητας: Εξασκούνται στη διαδικασία της αξιολόγησης, στο να αξιολογούν και να αξιολογούνται. Εξασκείται η κριτική ικανότητα των μαθητών. Μαθαίνουν να είναι αμερόληπτοι κριτές, να αναγνωρίζουν τυχόν λάθη τους και να επαινούν τα πλεονεκτήματα του αντιπάλου.

5. Αποτίμηση και αντίκτυπος σεναρίου

Οι μαθητές εδώ δεν καλούνται να μάθουν μια νέα ύλη, αλλά γίνονται πρωταγωνιστές στη διερεύνηση του κοινωνικού φαινομένου του ρατσισμού. Προσδοκούμε με το πέρας της διδασκαλίας να έχουν σχηματίσει μια στάση απόρριψης απέναντι σε αυτό το κοινωνικό φαινόμενο. Να μπορέσουν να μπουν για λίγο στη θέση του θύματος, ώστε να αποκτήσουν

ενσυναίσθηση. Να αντιληφθούν ότι οι μετανάστες αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα, επομένως θα πρέπει να είναι συμπαραστάτες τους και όχι αντίπαλοί τους. Να συνειδητοποιήσουν ότι η σημερινή ελληνική κοινωνία είναι πολυπολιτισμική και πρέπει όλοι να προσαρμοστούμε στις νέες συνθήκες. Επίσης να αντιληφθούν ότι πρέπει να υποστηρίζουν την άποψή τους διατυπώνοντας λογικά και σαφή επιχειρήματα, να λύνουν τις διαφορές τους με το διάλογο και να μην προσπαθούν να επιβάλουν τη γνώμη τους με τον εξαναγκασμό και τη βία.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το εγκεκριμένο σχέδιο δράσης Erasmus+ συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το περιεχόμενο του εγγράφου είναι αποκλειστική ευθύνη του εκπαιδευτικού φορέα υλοποίησης του προγράμματος Erasmus+ και ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε η Εθνική Μονάδα Συντονισμού Erasmus+ ΙΚΥ είναι υπεύθυνες για τη χρήση που μπορεί να γίνει των πληροφοριών που αναφέρονται.